

IMPLEMENTATION OF THE COURSE «SCIENTIFIC AND TECHNICAL TRANSLATION FROM THE PRIMARY FOREIGN LANGUAGE»: THE CURRENT STATE OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF TRANSLATORS FOR PERFORMING SCIENTIFIC AND TECHNICAL TRANSLATION
ЗАПРОВАДЖЕННЯ КУРСУ «НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПЕРЕКЛАД З ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»: АКТУАЛЬНИЙ СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Антоніна КОРОЛЬ

Чернівецький національний університету імені Юрія Федьковича

a.korol@chnu.edu.ua

orcid.org/0000-0002-1576-0120

Лілія ДІОРДІЙЧУК

diordiichuk.liliia@chnu.edu.ua

orcid.org/0000-0001-6919-2205

The article analyzes the prerequisites and substantiates of the need for the development of an electronic (multimedia) course "Scientific and technical translation of the first foreign language" on the Moodle educational platform for training students of higher education (first / bachelor's degree) Specialty 035 – Philology, specializations 035.043 Germanic languages and Literature (translation included, first – German at the Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University. In order to identify the level of development students' professional competence to perform various types of scientific and technical translation, an anonymous survey of applicants of the educational and professional program "German-Ukrainian translation and translation of the second foreign language" at the Department of Germanic, General and Comparative Linguistics was conducted in the online format using a questionnaire created in Google Forms. The results of the sociological survey of higher education students helped to identify the main problems in the study of scientific and technical translation, to reveal the level of formation students' professional competence for performing its various types: full written, annotative and abstractive translation. The confirmatory pedagogical experiment was conducted in the form of control work in order to check the level of formation students' professional competence of higher education in scientific and technical translation, who studied certain types of it within the related academic disciplines "Basics of field translation", "Translation and editing of professional texts". The results of the conducted control work, the analysis of the results of the applicants' survey, as well as the comparison of the educational and professional programs of the leading higher education institutions of Ukraine in the specialty 035 – Philology helped to confirm the relevance and feasibility of developing a separate electronic course "Scientific and technical translation of the first foreign language" within the framework of our scientific research for students of the first (bachelor) degree of higher education, which can be offered to students as an optional discipline.

Keywords: professional competence of the translator, full written, annotative and abstractive translation, scientific and technical text, electronic course.

У статті проаналізовано передумови та обґрунтовано необхідність розробки електронного (мультимедійний) курсу «Науково-технічний переклад з основної іноземної мови» на навчальній платформі Moodle для навчання здобувачів вищої освіти (першого / бакалаврського рівня) спеціальності 035 – Філологія, спеціалізації 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. З метою виявлення рівня сформованості фахової компетентності студентів для виконання різних видів науково-технічного перекладу проведено анонімне опитування здобувачів освітньо-професійної програми «Німецько-український переклад та переклад з другої іноземної мови» на кафедрі германського, загального і порівняльного мовознавства в онлайн-форматі за створеною анкетною в Google Forms. Результати опитування здобувачів вищої освіти дозволили встановити основні проблеми у вивченні науково-технічного перекладу, виявити рівень сформованості фахової компетентності студентів для виконання різних його видів: повного письмового, анотаційного та реферативного перекладу. Проведено констатувальний педагогічний експеримент у формі контрольного зрізу, щоб перевірити рівень

сформованості професійної компетентності здобувачів вищої освіти у науково-технічному перекладі, які вивчали певні його види в межах суміжних навчальних дисциплін «Основи галузевого перекладу», «Переклад та редагування фахових текстів». Результати проведеного контрольного зрізу, аналіз результатів опитування здобувачів, а також порівняння освітньо-професійних програм за спеціальністю 035 – Філологія провідних ЗВО України підтвердили актуальність та доцільність розробки окремого електронного курсу «Науково-технічний переклад з основної іноземної мови» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, котрий можна буде запропонувати для вивчення студентам як вибірково дисципліну.

Ключові слова: професійна компетентність перекладача, повний письмовий, анотаційний та реферативний переклад, науково-технічний текст, електронний курс.

Вступ. За сучасних умов глобалізації і посилення культурних, професійних та наукових зв'язків України з іншими державами світу зростає актуальність підготовки перекладачів, котрі будуть спроможні забезпечувати ефективний процес професійної міжкультурної комунікації спеціалістів різних галузей.

З огляду на актуальність проблеми формування фахової компетентності перекладачів, цьому питанню присвячено чимало досліджень українських та закордонних вчених. Зміст та структуру освітніх програм в університетах Німеччини вивчала у власних працях Н. Левицька (Левицька, 2013), К. Скиба виокремив специфічні риси підготовки перекладачів в університетах Канади (Скиба, 2014), аналіз сучасного стану системи професійної підготовки перекладачів у ЗВО європейських країн, в тому числі Німеччини, здійснено Я. Мукатаєвою (Мукатаєва, 2018). С. Панов розробив теоретико-методичні основи професійної підготовки технічних перекладачів у ЗВО нашої країни (Панов, 2017). Дослідження Г. Плахотнюк (Плахотнюк, 2018) і Р. Тарасенка (Тарасенко, 2017) присвячені формуванню інформаційної компетентності майбутніх перекладачів у фаховій підготовці. Н. Зінукова у власних роботах розглянула методичну систему навчання студентів магістратури усному перекладу в зовнішньоекономічній сфері (Зінукова, 2018), С. Перова провела аналіз актуальної ситуації у сфері підготовки викладачів перекладу у ЗВО України й інших країн, аналіз методів та способів підготовки викладачів перекладу сьогодні й дала пропозиції стосовно можливих форматів підготовки даних фахівців (Перова, 2021). Істотний вклад у вивчення питання, яке досліджується, зробила І. Сімкова, розробивши теорію і методику професійної підготовки майбутніх перекладачів до здійснення усного двостороннього науково-технічного перекладу (Сімкова, 2018).

Метою нашої наукової статті є аналіз передумов та обґрунтування необхідності розробки електронного (мультимедійний) курсу «Науково-технічний переклад з основної іноземної мови» на навчальній платформі Moodle для навчання здобувачів вищої освіти (першого / бакалаврського рівня) спеціальності 035 – Філологія, спеціалізації 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Об'єктом дослідження є процес формування професійної компетентності у майбутніх перекладачів у різних видах письмового науково-технічного перекладу з німецької мови та навпаки.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань ми послуговувались загальнонауковими теоретико-емпіричними, педагогічними, соціологічними методами дослідження, а також методом кількісних підрахунків.

З групи загальнонаукових теоретико-емпіричних методів були використані: *метод критичного аналізу, порівняння* існуючої науково-методичної, фахової літератури в процесі вивчення проблеми викладання письмового науково-технічного перекладу, а також освітніх програм, планів та підручників провідних ЗВО України, що готують майбутніх перекладачів за спеціальністю 035 – Філологія. Загалом проаналізовано 60 джерел наукової і спеціальної літератури та 8 освітньо-професійних програм.

Крім того ми застосовували *метод аналізу та синтезу* даних, щоб сформулювати загальні положення дослідження та окреслити проблемні питання, а також метод *узагальнення* педагогічного досвіду з методики викладання письмового науково-технічного перекладу.

Документальний метод допоміг нам здійснити обробку та систематизацію результатів анонімного соціологічного опитування здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Під час проведення досліджень ми використовували такі педагогічні методи: *метод педагогічного спостереження* – для отримання та аналізу попередньої інформації у вигляді сукупності емпіричних даних здобувачів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича про рівень сформованості їхньої професійної компетентності у письмовому науково-технічному перекладі на основі проведеного зрізу під час констатувального етапу дослідження.

З категорії соціологічних методів ми скористалися *методом соціологічного опитування* для отримання первинної інформації. Перед початком проведення наукового дослідження було проведено анонімне анкетування в онлайн-форматі Google Forms для виявлення рівня професійної компетентності майбутніх перекладачів у письмовому науково-технічному перекладі та необхідності її підвищення. Анкета розроблена самостійно і представлена в додатках магістерської роботи.

Результати та обговорення. На першому етапі дослідження з метою виявлення рівня сформованості фахової компетентності студентів для виконання різних видів науково-технічного перекладу та доцільності розробки комплексу вправ, що сприятимуть формуванню та розвитку відповідних вмінь і навичок, ми провели анонімне опитування здобувачів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в онлайн-форматі за створеною анкетою в Google Forms. В опитуванні взяли участь більшість студентів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Німецько-український переклад та переклад з другої іноземної мови» на кафедрі германського, загального і порівняльного мовознавства. До групи інформантів ми не включали студентів першого курсу, які ще не починали опановувати дисципліни, пов'язані з перекладом науково-технічної літератури.

Аналіз результатів опитування здобувачів дозволив нам зробити кілька важливих висновків для формулювання подальших завдань нашого дослідження та обґрунтування доцільності його проведення.

Перш за все варто наголосити і відзначити, що на перше питання анкети «*Чи вважаєте Ви, що професійна підготовка до здійснення письмового науково-технічного перекладу є важливою для Вашої майбутньої професійної діяльності?*» 71,3 % респондентів дали позитивну відповідь.

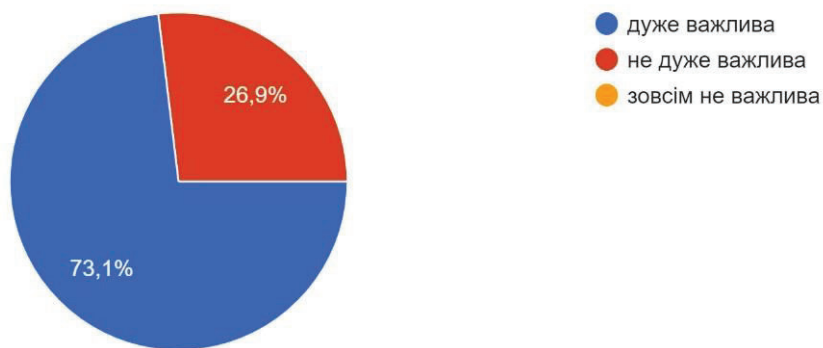

Рис. 1 Значення науково-технічного перекладу для майбутньої професійної діяльності здобувачів ЗВО (n=26), %

Проведене соціологічне дослідження показало, що половина опитаних здобувачів (50 %) не знайомі з такими видами науково-технічного перекладу як повний письмовий переклад, анотаційний та реферативний, або ж не з усіма його видами мали справу (23,1 %).

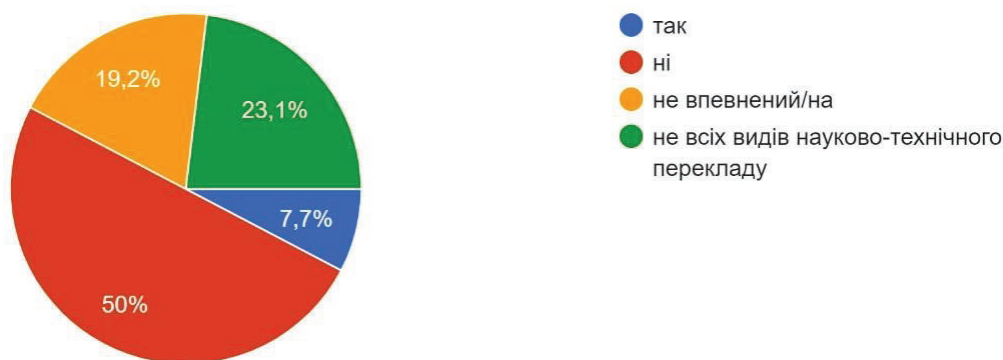

Рис. 2 Обізнаність здобувачів з різними видами науково-технічного перекладу та їхньою відмінністю (n=26), %

Аналізуючи рівень сформованості професійної компетенції здобувачів у конкретних видах письмового науково-технічного перекладу, ми встановили, що більшості опитаних (72%), на жаль, не володіють у достатній мірі жодним із запропонованих видів. Найменший показник (4%) припадає на вміння здійснювати скорочені форми перекладу науково-технічної літератури, такі як анотаційний та реферативний переклади.

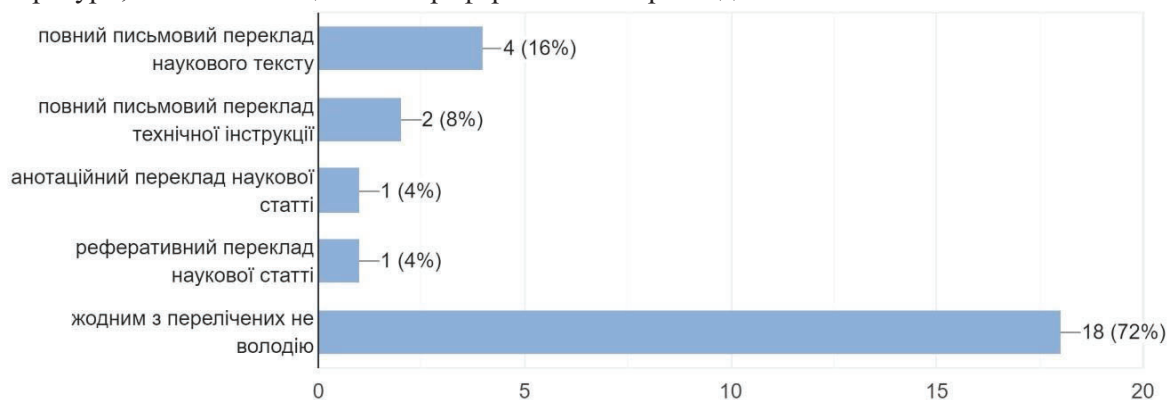

Рис. 3 Рівень володіння здобувачами різними видами науково-технічного перекладу (n=26), %

Отримані дані дозволили нам також з'ясувати, на скільки здобувачі оцінюють свій рівень знань для здійснення письмового науково-технічного перекладу в майбутній професійній діяльності. Упевненими у здобутих знаннях виявились лише 7,7% опитаних, 61,5% – оцінюють свої знання як недостатніми в цій конкретній галузі.

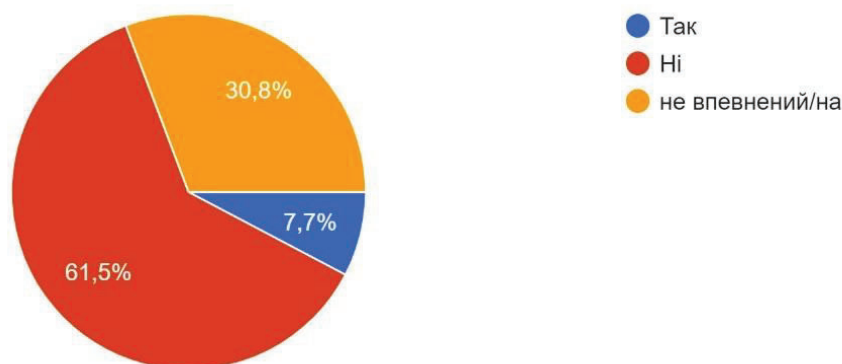

Рис. 4 Рівень знань здобувачів для здійснення письмового науково-технічного перекладу в майбутній професійній діяльності (n=26), %

У гістограмі на Рис. 5 продемонстровано розподіл рівня складності виконання науково-технічного перекладу за його основними видами. Найскладнішими для студентів виявилися скорочені форми перекладу – реферативний (46,2%) та анотаційний (34,6%). Це можна пояснити тим, що недостатньо часто на заняттях з практики перекладу приділялося часу на виконання спеціальних вправ для формування вмінь та навичок студентів до семантичного згортання повідомлення, розпізнавання головної і другорядної інформації, виконання скорочених форм перекладу тощо. Натомість повний письмовий переклад наукової статті (15,4%) чи технічної інструкції (30,8%) виявився гіпотетично найменш проблемним для студентів. На жаль, багато респондентів (38,5%) обрали всі чотири види перекладу науково-технічної літератури як такі, що викликають труднощі.

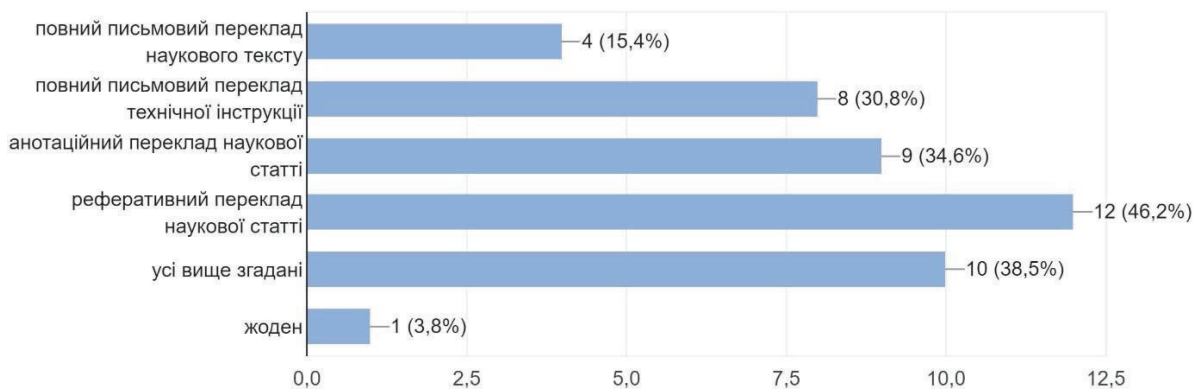

Рис. 5 Рівень складності для здобувачів виконання різних видів науково-технічного перекладу (n=26), %

Аналізуючи відповіді здобувачів на питання анкети «Чи вважаєте Ви необхідним вивчати особливості перекладу науково-технічної літератури як окремий предмет?», ми встановили, що переважна більшість респондентів (73,1%) хотіли би вивчати науково-технічний переклад окремо як дисципліну вільного вибору студента, а не лише знайомитись з його певними видами в межах інших перекладацьких дисциплін. Отримані дані показали, що жоден студент не висловився проти вивчення запропонованої дисципліни, усвідомлюючи важливість та затребуваність цих знань на ринку перекладацьких замовлень саме в галузі науки та техніки.

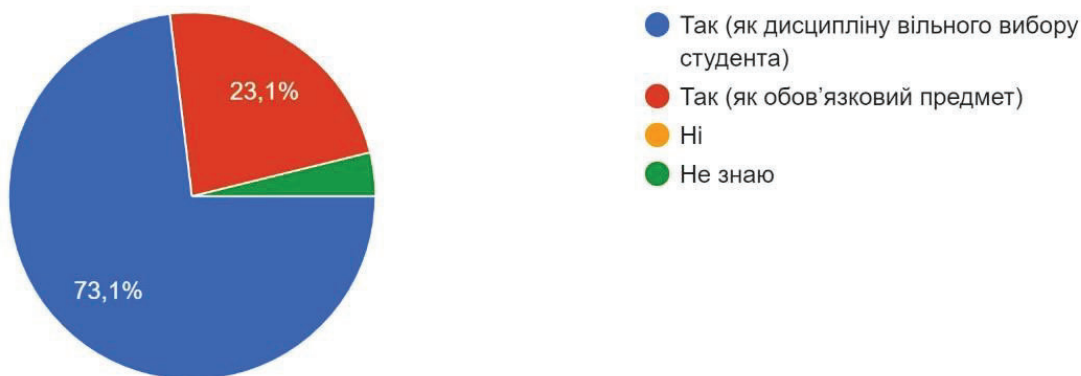

Рис. 6 Необхідність вивчення науково-технічного перекладу окремим предметом 2.6 (n=26), %

Отже, проведене опитування здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на початковому етапі нашого дослідження дозволило встановити основні проблеми у вивченні науково-технічного перекладу, виявити рівень сформованості фахової компетентності студентів для виконання різних його видів: повного

письмового, анотаційного та реферативного перекладу. Отримані результати анкетування можуть слугувати обґрунтуванням актуальності теми нашого дослідження та доцільності розробки нового електронного курсу «Науково-технічний переклад з основної іноземної мови» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на платформі Moodle.

Аналіз та інтерпретація результатів констатувального педагогічного експерименту.

На початковому етапі дослідження ми провели констатувальний педагогічний експеримент у формі контрольного зрізу, щоб перевірити рівень сформованості професійної компетентності здобувачів вищої освіти у науково-технічному перекладі, які вивчали певні його види в межах суміжних навчальних дисциплін «Основи галузевого перекладу», «Переклад та редагування фахових текстів».

Зріз проводився дистанційно на платформі Moodle, де було створене перекладацьке «Завдання» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Німецько-український переклад та переклад з другої іноземної мови», за спеціальністю 035 – Філологія, спеціалізацією 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька.

Студентам було запропоновано зробити три види науково-технічного перекладу однієї статті обсягом 660 слів із галузі інноваційних технологій автомобілебудування «*Innovationen und moderne Technologien im Auto*»: анотаційний, реферативний та повний письмовий переклад. Зразок статті подано в Додатках до магістерської роботи. Виконані переклади студенти завантажили у створене «Завдання» на Moodle для перевірки адекватності передачі змісту та аналізу помилок викладачем. Обмеження в часі у студентів не було. Завдання можна було виконувати упродовж тижня.

Для оцінювання отриманих перекладів ми проаналізували низку існуючих систем критеріїв оцінки перекладів в науково-методичній царині. Окремі науковці пропонують використовувати штрафні бали для оцінки перекладу, які знімаються за кожне відхилення від еквіваленту. Наприклад, В. Комісаров пропонує «систему критеріїв, засновану на градації помилок чотирьох типів: 1) помилки, які суттєво спотворюють текст оригіналу (змінюють мету комунікації, дезінформують клієнта тощо); 2) помилки, які несуттєво спотворюють текст оригіналу, однак призводять до його змін (недостатня передача окремих слів і словосполучень); 3) помилки, які змінюють стилістичні особливості текст оригіналу; 4) помилки, які порушують норми МП, що свідчить про недостатній рівень володіння МО і МП» (Комісаров, 2002). Інші автори, серед яких до прикладу Л. М. Черноватий, виділяють «три типи помилок: I тип помилки – втрата або викривлення суттєвої інформації, II тип – зміна змісту тексту оригіналу і III тип – несуттєва зміна змісту тексту оригіналу і пропонують, навпаки, не знімати бали, а нараховувати їх за кожну з трьох типів помилок, оскільки, в такому випадку, шкала оцінювання виражається позитивним числом» (Черноватий, 2017).

У рамках нашого дослідження було виділено кілька основних критеріїв для науково-технічного перекладу, за якими здійснювалась оцінка якості виконаних студентами перекладів. Слід зазначити, що виокремлені критерії оцінювання далі ми розподілили на спільні для всіх видів перекладу науково-технічної літератури і ті, які є вагомими саме для анотаційного та реферативного видів перекладу.

Розглянемо спочатку відібрані критерії оцінювання повного письмового науково-технічного перекладу. За основу було обрано та модифіковано систему критеріїв оцінки перекладу В. Д. Ігнатенко (Ігнатенко, 2017).

1. Критерій «*Ступінь збереження смислової адекватності тексту оригіналу в тексті перекладу*» виступає одним із провідних. Варто зазначити, що основна мета перекладу науково-технічної літератури є те, що продукт перекладу відповідатиме критеріям адекватності та еквівалентності. Услід за І. В. Корунець, розуміємо адекватний, або еквівалентний переклад як переклад, який виконано на рівні, достатньому та необхідному для передачі постійного плану змісту при умові дотримання відповідного плану висловлювання, іншими словами норм мови перекладу (Корунець, 2017).

2. Критерій *«Відповідність тексту перекладу характеристикам наукового тексту»* займає наступну сходинку в нашій ієрархії. Адже переклад наукових і технічних текстів вимагає дотримання певних особливостей, властивих для науково-технічного стилю мовлення. Специфіка перекладу науково-технічних матеріалів полягає в підвищених вимогах до точної передачі інформації, яка міститься в оригіналі.

3. Критерій *«Семантична еквівалентність термінів тексту оригіналу і тексту перекладу»*. Особливу увагу на цьому етапі перевірки якості письмового перекладу науково-технічних текстів приділяємо адекватності перекладу багатокомпонентних термінів, з-поміж котрих зустрічаються терміни, які не підпорядковуються загальному правилу (останнє слово у ланцюжку не є головним), перекладу термінів-кальок, неологізмів в галузі науки і техніки, або термінів, відсутніх в українських словниках тощо.

4. Критерій *«Адекватність відтворення граматичних форм тексту оригіналу в тексті перекладу»*. Це стосується передусім випадків, коли в науковому чи технічному тексті наявні граматичні явища німецької мови, що не притаманні українській, або викликають певні труднощі при перекладі та вимагають наявності конкретних знань у студентів з граматики німецької мови. Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй виокремлюють такі граматичні особливості перекладу німецькомовних науково-технічних текстів: «розбіжності в будові мови як наборі деяких граматичних форм і категорій: німецькі артиклі, на кшталт, як категорія означеності/неозначеності, які визначають новизну інформації, невідомі українській мові; відмінна сполучуваність слів; різнотипність вираження «формального» підмета і додатка *tan, es*, неможливих в структурі українського речення; застосування лексичних засобів задля вираження граматичних категорій; відмінне частотне навантаження пасивного й активного стану, мовного і дійсного способів, інфінітивних конструкцій тощо; відмінні функціональні характеристики; різний обсяг змісту подібних конструкцій» тощо (Кияк, Науменко, Огуй, 2016, с. 221).

5. Критерій *«Правильність мовного оформлення тексту перекладу»* відносимо також до важливих критеріїв оцінки рівня сформованості компетентності майбутніх перекладачів у науково-технічній сфері. Згідно з цим критерієм перевіряється наявність у перекладах помилок, що порушують мовні чи літературні норми.

6. Критерій *«Ступінь відредагованості остаточного перекладу»*, яким студенти доволі часто нехтують через брак часу чи певної втоми від важкого процесу перекладу науково-технічних текстів. Беруться до уваги наявність остаточного редагування перекладеного тексту, усунення неточностей, перевірка якості, стилю, логіки й одноманітності викладу тексту.

Для оцінювання *анотаційного та реферативного видів науково-технічного перекладу*, котрі вважаються скороченими варіантами повного, ми додали, окрім вище згаданих критеріїв, такі як критерій *«Розпізнавання головної і другорядної інформації»* та критерій *«Адекватність семантичного згортання»*.

Згідно з цими критеріями проаналізовано усі види науково-технічного перекладу, підготовлені здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 035 – Філологія, спеціалізацією 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. Кожен вид перекладу оцінювався за 5-ти бальною шкалою (1-2-3-4-5): повний письмовий, реферативний та анотаційний науково-технічний переклад. Загальні результати зрізу подано на Рис. 7.

Рис. 7 Результати зрізу студентів за критеріями оцінювання по видах науково-технічного перекладу

За результатами проведеного констатувального експерименту можемо зробити кілька висновків:

1) позитивним моментом вважаємо достатньо високі показники сформованості вміння студентів зберегти смислову адекватність тексту оригіналу в тексті перекладу не залежно від його виду (оцінки 4,8 / 4,3 / 4,5), а також здатність продукувати текст перекладу згідно з вимогами наукового стилю (оцінки 4,4 / 4,5 / 4,6);

2) дещо нижчою виявилась оцінка перекладів студентів за критерієм правильності мовного оформлення тексту перекладу (4,3 / 4,1 / 4);

3) низькі показники зафіксовано у студентів за критерієм здібності підбирати семантично еквівалентні терміни тексту оригіналу і тексту перекладу (3,2 / 2,8 / 2,9), адекватно відтворювати німецькі граматичні форми в українському перекладі (4,2 / 3,7 / 3,9), а також ретельно і уважно відредагувати остаточний варіант свого перекладу (3,7 / 4 / 3,8), перевірити логіку, одноманітність і якість викладу тексту, внести потрібні зміни, виправити технічні помилки та огріхи;

4) найгіршими за нашими спостереженнями виявились скорочені варіанти перекладу наукової статті – анотаційний та реферативний, де студенти проявили невміння розпізнавати головну від другорядної інформації (2,4 / 3,8), адекватно згортати зміст тексту (2,5 / 3), не втративши при цьому основних елементів вказаних видів науково-технічного перекладу.

Отже, розвідувальний констатувальний етап нашого дослідження засвідчив недостатній рівень сформованості професійної компетенції студентів для здійснення письмового науково-технічного перекладу в повному та скороченому обсязі. Причинами цього, на нашу думку, можуть бути недостатня увага, що приділяється формуванню професійної компетентності в майбутніх перекладачів на заняттях з практики перекладу, особливо перекладу науково-технічної літератури, а також відсутність в робочих навчальних програмах окремої дисципліни «Науково-технічний переклад».

Висновки. Вище згадані результати проведеного контрольного зрізу, аналіз результатів опитування здобувачів, а також порівняння освітньо-професійних програм за спеціальністю 035 – Філологія провідних ЗВО України підтвердили актуальність та доцільність розробки окремого електронного курсу «Науково-технічний переклад з основної іноземної мови» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, котрий можна буде запропонувати для вивчення студентам як вибірково дисципліну. Тож, відповідно, наступним кроком наукової роботи є створення нового електронного курсу «Науково-технічний переклад з основної іноземної мови» для навчальної платформи Moodle, опис моделі організації навчального процесу для

формування компетентності в науково-технічному перекладі, принципів та критеріїв відбору текстового матеріалу. Курс на 90 год (3 кредити) міститиме комплект навчально-методичних матеріалів (інформаційно-довідковий матеріал, перекладацькі завдання, глосарії, тести тощо) та комплекс вправ для формування у студентів умінь двостороннього письмового науково-технічного перекладу.

Список літератури

Зінукова Н.В. Методична система навчання студентів магістратури усного перекладу у зовнішньоекономічній сфері (на матеріалі англійської та української мов): дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.02; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2018. 500 с.

Ігнатенко В. Д. Методика навчання майбутніх філологів письмового перекладу науково-технічних текстів французькою мовою: дисертація кандидата педагогічних наук: 13.00.02. Київ, 2017. 239 с.

Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Теорія і практика перекладу. Німецька мова. Вінниця : Нова книга, 2016. 211 с.

Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник / за ред. О. І. Тереха, 5-те вид., випр. і доп. Вінниця. Нова Книга, 2017. 448 с.

Левицька Н. В. Структура і зміст освітніх програм професійної підготовки перекладачів в університетах Німеччини. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* Ужгород, 2013. Вип. 29. С. 81–84.

Мукагасєва Я.В. Підготовка перекладачів в умовах інтеграції України в загальноєвропейський освітній простір. *Наукові праці. Серія: Педагогіка.* Миколаїв: ЧНУ імені Петра Могили, 2018. Т. 1. С. 67–72.

Панов С.Ф. Теоретико-методичні основи професійної підготовки технічних перекладачів у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.04; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2017. 42 с.

Перова С. В. Підготовка викладачів перекладу як педагогічна проблема. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки».* 2021. №95. С. 104–112.

Плахотнюк Г.М. Формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів у фаховій підготовці: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04; Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2018. 314 с.

Сімкова І.О. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх перекладачів до здійснення усного двостороннього науково-технічного перекладу: дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.04; Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Київський національний авіаційний університет. Київ, 2018. 539 с.

Скиба К. Особливості та сутність підготовки перекладачів в університетах Канади. *Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал.* №3 (110). Дрогобич, 2014. С. 88–92.

Тарасенко Р.О. Теоретичні і методичні засади формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів для аграрної галузі у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»; 13.00.10 «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті»; Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 2017. 40 с.

Черноватий Л. М. Зміст навчання майбутніх філологів галузевого перекладу: компетентнісний підхід. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Педагогіка,* 2017. № 4. С. 126–134.

Черноватий Л. М. Принципи складання вправ для навчання галузевого перекладу. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Філологічні науки,* 2002. 3 (36). С. 101–105.

References

Zinukova N.V. *Metodychna systema navchannia studentiv mahistratury usnoho perekladu u zovnishnoekonomichnii sferi (na materialii anhliiskoi ta ukrainskoi mov)* [Methodical system of teaching students of the master's degree in interpreting in the field of foreign economics (on the material of English and Ukrainian languages)]: dys. ... dokt. ped. nauk: spets. 13.00.02; Kyivskyi natsionalnyi lnhvistychnyi universytet. Kyiv, 2018. 500 s.

Ihnatenko V.D. *Metodyka navchannia maibutnikh filolohiv pysmovoho perekladu naukovotekhnichnykh tekstiv frantsuzkoiu movoiu* [Methodology of training future philologists in the written translation of scientific and technical texts into French]: dys. kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 2017. 239 s.

Kyiak T.R., Naumenko A.M., Ohui O.D. Teoriia i praktyka perekladu [Theory and practice of translation]. Himetska mova: Binnytsia : Nova knyha, 2016. 211 s.

Korunets I. V. (2017). Teoriia i praktyka perekladu (aspektnyi pereklad) [Theory and practice of translation (aspect translation)]: pidruchnyk / za red. O. I. Terekha, 5-te vyd., vypr. i dop. Vinnytsia. Nova Knyha, 2017, 448 s.

Levytska N.V. Struktura i zmist osvitynih prohram profesiinoi pidhotovky perekladachiv v universytetakh Nimechchyny [The structure and content of educational programs for the professional training of translators in German universities]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota. Uzhhorod, 2013. Vyp. 29. S. 81–84.

Mukataieva Ya.V. Pidhotovka perekladachiv v umovakh intehtratsii Ukrainy v zahalnoieuropeiskyi osvityni prostir [Training of translators in the context of Ukraine's integration into the pan-European educational space]. Naukovi pratsi. Serii: Pedahohika. Mykolaiv: ChNU imeni Petra Mohyly, 2018. T. 1. S. 67–72.

Panov S.F. Teoretyko-metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky tekhnichnykh perekladachiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological foundations of professional training of technical translators in higher educational institutions]: avtoref. dys. ... dokt. ped. nauk: spets. 13.00.04; Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova. Kyiv, 2017. 42 s.

Perova S. V. Pidhotovka vykladachiv perekladu yak pedahohichna problema [Training of translation teachers as a pedagogical problem]. Zbirnyk naukovykh prats «Pedahohichni nauky». 2021. №95. S. 104–112.

Plakhotniuk H.M. Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnykh perekladachiv u fakhovii pidhotovtsi [Formation of information competence of future translators in professional training]: dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.04; Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet im. Mykhaila Kotsiubynskoho. Vinnytsia, 2018. 314 s.

Simkova I.O. Teoriia i metodyka profesiinoi pidhotovky maibutnykh perekladachiv do zdiisnennia usnoho dvostoronnoho naukovo-tekhnichnoho perekladu [Theory and methodology of professional training of future translators to perform oral two-way scientific and technical translation]: dys. ... dokt. ped. nauk : spets. 13.00.04; Natsionalnyi tekhnichnyi universytet «Kyivskiy politekhnichnyi instytut imeni Ihoria Sikorskoho»; Kyivskiy natsionalnyi aviatsiyniy universytet. Kyiv, 2018. 539 s.

Skyba K. Osoblyvosti ta sutnist pidhotovky perekladachiv v universytetakh Kanady [Peculiarities and essence of translator training in Canadian universities]. Molod i rynek: shchomisiachnyi naukovo-pedahohichnyi zhurnal. №3 (110). Drohobych, 2014. S. 88–92.

Tarasenko R.O. Teoretychni i metodychni zasady formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnykh perekladachiv dlia ahrarnoi haluzi u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological principles of the formation of information competence of future translators for the agricultural sector in higher educational institutions]: avtoref. dys. ... dokt. ped. nauk: spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity»; 13.00.10 «Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v osvity»; Natsionalnyi universytet bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Kyiv, 2017. 40 s.

Chernovaty L. M. Zmist navchannia maibutnykh filolohiv haluzevoho perekladu: kompetentnisnyi pidkhid [Content of education of future philologists of branch translation: competence approach]. Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho un-tu im. Volodymyra Hnatiuka. Pedahohika, 2017. № 4. S. 126–134.

Chernovaty L. M. Pryntsypy skladannia vprav dlia navchannia haluzevoho perekladu [Principles of compiling exercises for teaching branch translation]. Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Filolohichni nauky, 2002. 3 (36). S. 101–105.